

Nemci, ki slovenskim kmetom nič koristiti ne morejo, ker jih ti ne razumevajo. Nasledki temu so, da se tudi narodni odličniši Slovenci družbi izogibljujejo ter da njenih 17 podružnic pri nas pogreša veselo, živahno delavnost, katera bi toliko potrebna bila. Nekateri narodnjaki se premagujejo in sodelujejo, večina se ne zmeni za njo. Sami svoje lastne kmetijske družbe osnovati ne moremo, pa tudi s kranjsko združiti se je težavno. To je obžalovati, pa predrugačiti, vsaj v tem sedanjem času, se še ne dá!

Dobrodelne stvari.

Namen ljubljanske hiralnice in sirotnišnice, in pa loterija njima v podporo.

Razglas človekoljubom.

Uže lani so „Novice“ zgodovinsko črtico podale svojim bralcem o tem, kako se je v Ljubljani ustanovila dobrodelna naprava, ki smo je na Kranjskem prav krvavo pogrešali, pa je še premajhna, da bi zadostovala potrebščinam današnjega časa, ki se sme „čas uboštva“ imenovati, kakor so liberalci leta 1873., 1874. in 1875. imenovali „čas bogatstva“, kateremu prav za prav pa gré le ime „čas švindeln“ z „volkswirtschaftlichen aufschwungom“, kajti njemu za petami je nastopil sedanji čas čedalje večega uboštva. Kar so liberalni švindlarji pokazili, to imajo zdaj pravi človekoljubi popraviti.

Na to merijo tudi prizadeve, ubogim pripraviti pribežališče v hiralnici (Siechenhaus), ki se je predlanskim, in pa v sirotnišnici (Waisenhaus), ki se je lani v Ljubljani odprla pod vodstvom „usmiljenih sester“.

Ker pa obe ti milodarni napravi potrebujete še obilo podpore, se je ustanovil v Ljubljani odbor, ki bo po poti loterije skusil nakloniti obema napravama zdatne pripomoči, in zato razglasa klic, ki ga po prevodu „Daničnem“ tudi „Novice“ priobčijo svojim bralcem, tako-le se glaseči:

„Večkrat že ste bili omenjeni ti napravi v raznih listih; vendar zahteva krščanska ljubezen, da to oboje delo, ki se ima za svoj obstoj zahvaliti višim in visokim dobrotnikom, blagim dušam le še pred oči stavimo in bolj pojasnimo.

Tukajšna hiralnica je odmenjena za ubožne neozdravljive ljudi in se imenuje: „Hiralnica sv. Jožefa.“ — „Ubožen in neozdravljiv!“... Ali se pač more bolj žalosten stan kdaj misliti za človeka? In kdo je varen pred tako osodo? Ali ne mara bogatin? — in kateri ubožni pa zdravi bi hotel menjati z bogatim neozdravljivim? In ali v takem primérleju ni tudi bogatin ubožen revež? Ako se ozremo v razne bolnišnice, se razodene, da naj večji del so premajhne za pritiskanje pomoči potrebnih, in to po zimi bolj kot o katerem koli drugem letnem času. Dokler se kako dá, oskerbnitva po bolnišnicah pač trpijo tudi neozdravljive nekaj časa v svojih prostorih; — berž pa ko bi ta prizanašljivost imela biti v škodo ozdravljivim, se morajo neozdravljivi odpraviti, in še zlasti ubožni, torej naj revniši, ker posebnih stanic za nje ni.

K poslednjim se štejejo zlasti bolniki z rakom in taki, iz katerih pogosto hlapi škodljiva para, s čimur bi se n. pr. rán na novo operiranih zraven ležečih prijemal prisad ter bi utegnil ozdravljivim celó smrt katerikrat prizadjeti. Kakošna nadloga tedaj čaka tacega reveža, odpravljenega iz bolnišnice? Ako ima svojce, morebiti ljudi svoje družine, — oh! potem taki v svojem majh-

nem revnem stanovanji niso skoraj manj milovanja vredni, kot neozdravljivi sam, da morajo tako nesrečnega za stalno med seboj imeti in v sé dihati njegov škodljivi hlap.

In kolika reva, ako je v enacih primérlejih nesrečni iz ozira na zdravje v eni sobi z njim prebivajočih zopet primoran izmed ljudi se ločiti, in pri primanjko- vanji družega prostora ne mara v prihodnje mora med živalimi prebivati!

Pri ubožnih družinah in morebiti tudi v ubožnih srenjah je res komaj mogoče v enacih primérlejih si pomagati. Toliko nadlogo in revšino je le viši moč zmožna polajševati, in ta je — krščanska ljubezen.

Tej ljubezni ima tudi tukajšna hiralnica zahvaliti svoj začetek. Že je v njenih vrlih prostorih 37 ubožnih neozdravljivih (med njimi 20 do čistega ubožnih) in imajo tukaj življenje in postrežbo, kakor se ljudem spodobi.

Marsikatero rak ujéda, drugi so popolnoma ali po nekoliko hromi, in zopet kateri se kar nič več ne čutijo, ter morajo véci celó do sedemkrat v 24 urah novo oprano obleko dobiti. Taka strežba pa zahteva pomočkov, in pa toliko več, kolikor več taci nesrečnih se sprejema. In število neozdravljivih pa nikakor ni majhno med človeštvom.

Poglej še dalje v bolnišnice, saj ravno tukaj se prav posebna potreba in revšina velikrat vidi v svoji naj polnejši meri. — Tu leži v enem oddelku ubožen oče mnogih otrok, v drugem oddelku ubožna mati, morebiti ravno tiste družine. Oba sta brez otétve na poti smrti. Ali pa je eden ali drugi že v vdovskem stanu.

V taci okolišinah pač velikrat umirajočim zadnjo uro grení misel na njih nepreskrbljene otroke, „kaj da bo z njimi“, — se bo li kdo za nje pečal? In močno je ohlajena tistim zadnja ura, kateri vedó, da njih otroci so izročeni blagim ljudem, katere vest priganja iz teh tako zapušenih stvari odgojiti dobro omikana bitja, nad katerimi bode kdaj imel dopadajenje Bog in pa ljudje. Tak primérlejš se je dogodil nekatere dni pred začetkom prve ubožnice na Kranjskem.

Mati, do čistega ubožna vdova, je imela dve deklici in enega dečka. Že delj časa je bila tako bolna, da ni mogla s postelje, toraj nezmožna kaj storiti za živež družine, v najhujši revščini, — edina podpora ji je bila še Vincenška družba. Poslednjič pa tudi njena pomoč ni več mogla zadostovati; treba jo je bilo vzeti v bolnišnico, da tam svoje življenje sklene.

Pa čudno! lahka je bila njena smrtna boritev, in skorej s solzami veselja je dušo izdihnila.

Kako to?

Še pred njeno smrtjo ji je bilo zagotovljeno, da dve njenih deklic ste odmenjeni, da pridete v ubožnico, skerb za dečka pa da je sprejela Vincenška družba. Naj opomnimo tukaj, da bolno in slabotno mater v bolnišnici so njeni otroci pridno obiskovali, da je bil pretresljiv pogled, ki bi mógel omečiti tudi naj bolj mrzlega človeka, — ko so namreč otroci zopet šli na obiskovanje, in — so posteljo svoje matere našli — prazno. Med tem pa ni ostalo samo pri samih obljubah; spolnile so se resnično. Drugi dan po pokopu matere, o pričetji z ubožnico ste bili deklici že v ubožniški domači obleki, in brat, lončarsk učenec, je bil prav vesel, da o nedeljah in praznikih smé sestríci obiskovati.

Le-ta ubožnica za revne deklice jih podučuje in odgoja za pridne ženske posle, in imele bodo pred drugimi to prednost, da bodo ne le dobro izšolane, ampak tudi popolnoma podučene za razne službe; — zadovoljnost, priprostost, nravnost (čednost), zvestoba in pridnost, molčečnost in pokoršina se imajo posebno pri njih razodevati.

Še le sedem sirotic ima srečo, da po tako prijaznih prostorih nove ubožnice brez skrbi tekajo kakor domače in si za svoj namen prizadevajo. Pa kaj je to številce proti velikemu številu tistih, ki niso nič manj potrebne té pomoči, temuč ne mara le še bolj in še v višji stopnji?

Pa kolikim in kolikošnim nevarnostim odidejo uboge reve, ki so sprejete v tolikanj dobrotljivo napravo!

O važnosti obéh naprav še več govoriti, bi se reklo brez potrebe truditi blage ljudi, za kakoršne edino so odmenjene te vrstice.

Obé napravi pa ste le potem zmožni svoje djanje vspešno skazovati, ako se jima naklonijo potrebni pomočki, da se ohranite.

Oziroma na tehtnost tacih naprav in na ravno omenjeno okoliščino je slavna c. kr. vlada sestri prednici Leopoldini Hoppe v edinosti z nekaterimi ljudoljubnimi gospodi v Ljubljani pridobila vis. ministersko privoljenje, da smé brez loterijskega davka napraviti srečkanje raznih izdelkov (efektno loterijo) v prid tukajšne hiralnice in dekliške ubožnice.

Ta loterija ima 800 vrst (serij) po 125 srečk, in vsaka srečka stane le 25 soldov.

Vzdigovanje srečk je tako vravnano, da na vsako vrsto (serijo) mora priti 1 veliki in 3 manjši dobitki. Vzdigovanje pa bode velikonočni torek tega leta. Toda napravi vgoden vspéh se zamore doseči pa le z zedinjenimi močmi.

In kdo bi pri takem občno koristnem početji hotel zgolj mrzel gledavec biti? Že samo ta misel, da nobeden si ni svést, če ga kaka neozdravljiva bolezen ne zadene, pa da sleherni otrok utegne po kaki nezgodi postati sirota, — že sama ta misel, pravim, naj navdušuje blage srca k vdeleževanju pri tem početji, da se tako reč zarés posreči.

Veliko jih je pa, ki se jim ne pogreša volja in bi radi po svoje kaj pripomogli, ako bi jim bilo znano, kako naj se reči lotijo.

Takim, kateri so voljni kaj storiti, naj se djanje njih delavnosti zlajšuje, kakor nasledva:

1. Naj to početje (loterijo v prid hiralnice in ubožnice) priporočajo.

2. Naj darujejo takih reči in izdelkov, ki so pripravi za dobitke; sprejemajo jih s hvaležnostjo usmiljene sestre v hiralnici — v Kravji dolini št. 11; v dekliški ubožnici na Poljanah št. 30, in v deželni bolnišnici.

Veliko število izdelkov in reči za dobitke je že skupaj in še obljubljenih; med temi je dosti prav dragocenih.

3. Naj kupujejo srečke, ki se tudi dobivajo po ravno imenovanih hišah. Kolikor za zdaj, se dobivajo srečke v Ljubljani že po naslednjih krajih:

- a) Pri Blaznikovih naslednikih, na Bregu.
- b) Pri peku g. Jenko-tu ob dunajski cesti.
- c) Pri g. Dogan-u v zalogi pohišne robe, v Šelengovih ulicah.
- d) Pri g. trgovcu Lukmanu, v Slonovih ulicah.
- e) Pri g. Tom. Pirnat-u, v štacuni na št. Jakopskem trgu.

f) Pri gospej Šupevčevi, v Slonovih ulicah.

g) Pri g. trgovcu Veču, v šolskem drevoredu.

Kupovanja srečk se skorej vsak lahko vdeleži, ker srečka stane le 25 soldov.

Vodstvo rečne loterije sprejemavce celih vrst (po 125 srečk), kakor tudi darovavce dobitkov, šteje za dobrotnike in o svojem času bode njih imena hvaležno razglasilo.

K temu so šteti tudi tisti sprejemavci celih vrst, ki srečke zlagoma oddajajo.

Kdor bi želel dopisovati, se prosi, naj naredi dopis do vodstva efektne loterije v hiralnici v Ljubljani.

Naj tedaj bode to dvoje delo krščanske ljubezni prav živo priporočeno blagim Kranjcem, — pa tudi vsim drugim blagim srcem po Avstriji in po družih deželah, da pospešuje v blagor ubogim, pa tudi dobrotnikom in celemu velikemu Avstrijskemu cesarstvu!

Nova pogrebna bratovščina.

Banka „Slavija“, katere umno voditeljstvo smo imeli uže večkrat priliko občudovati, iznenadila nas je zopet z novo vpeljavo, katera bo gotovo z občnim priznanjem sprejeta posebno od strani naše prečastite duhovščine.

Po zgledu pogrebnih bratovščin, kakoršne poslujejo po mestih, ustanovila je ona splošno pogrebno bratovščino, katere ud more postati vsakdo, brez razločka starosti in spola in naj stanuje v kakoršnem koli kraju avstrijske države, ako plača pristopnine enkrat za vselej 1 gold., potem pa plačuje vsak teden po 10 kr. Po smrti vsacega uda izplača banka „Slavija“ dotičnemu farnemu uradu, ki je ranjcega pokopal, toliko, kolikor iznašajo pogrebni stroški, ostanek do zneska 50, 100, 150 ali 200 gold. — kar se, se ve da ravná po starosti tistega, ki k bratovščini pristopi, pa se izplača dotični osobi ali za tisti dobrodelni namen, kakor je bil ranjki to določil.

Ker doslej enake bratovščine po deželi še nimamo, — ker so mesečni doneski tako neznatni, da si teh nekoliko krajcarjev tudi najubožnejši delavec lahko prihrani, — in ker bi razširjanje te bratovščine bolje ko marsikaj drugega spodbujalo ljudstvo k večji varčnosti tudi v malih stvaréh, nadejamo se, da bode čast. naša duhovščina pri svojih župljanih ves svoj upliv porabila v to, da se kolikor mogoče veliko udov za bratovščino oglasi, ter želimo, da bi se v kratkem našla v vsaki hiši po Slovenskem vsaj po ena knjižica te pogrebne bratovščine.

Znanstvene stvari.

Zapisnik 43. odborove seje Matice Slovenske

v Ljubljani 18. decembra 1878.

(Konec.)

Za nove poverjenike so se izvolili gospodje: M. Lendovšek, vikar v Ptujju za okraj Ptujski, Damijan Pavlič, vikar v Zagorji, za Pivko, L. Svetec za okraj Litijski, dekan Jož. Kragelj za okraj Tolminski. Poverjenišče cerkniško razdeli se v dva okraja, ker je za enega preveliko; okraj cerkniški, ki bode imel za poverjenika gosp. župana Krašovica, pa okraj starotrški, kateremu bode poverjenik gosp. trgovec Vilar v Pudobu.

V imenu odseka za izdavanje knjig poroča soglasno s prof. Zupančičem g. Klun o prof. Jesenkovi „Zgodovini starega veka“ za višo gimnazijo. Po obširnem razgovoru odbor sklene, gosp. profesorju odgovoriti, da za sedaj, ko še nikakoršnega upanja ni, da bi zgodovina v slovenskem jeziku postala v srednjih šolah šolska knjiga, Matica ne more v natis dati ponujane mu lepe knjige; naj bi pa ta odlok ne odvrnil velecenjenega pisatelja, pripravljati rokopis naslednjih „dveh vekov“, dovrševati že pričete zgodovine za nižje srednje šole, priličnih monografij za „letopis“ itd.

Tako tudi v imenu odsekov poroča soglasno s prof. Marnom g. Stegnar o „Ruski povesti“ (stara